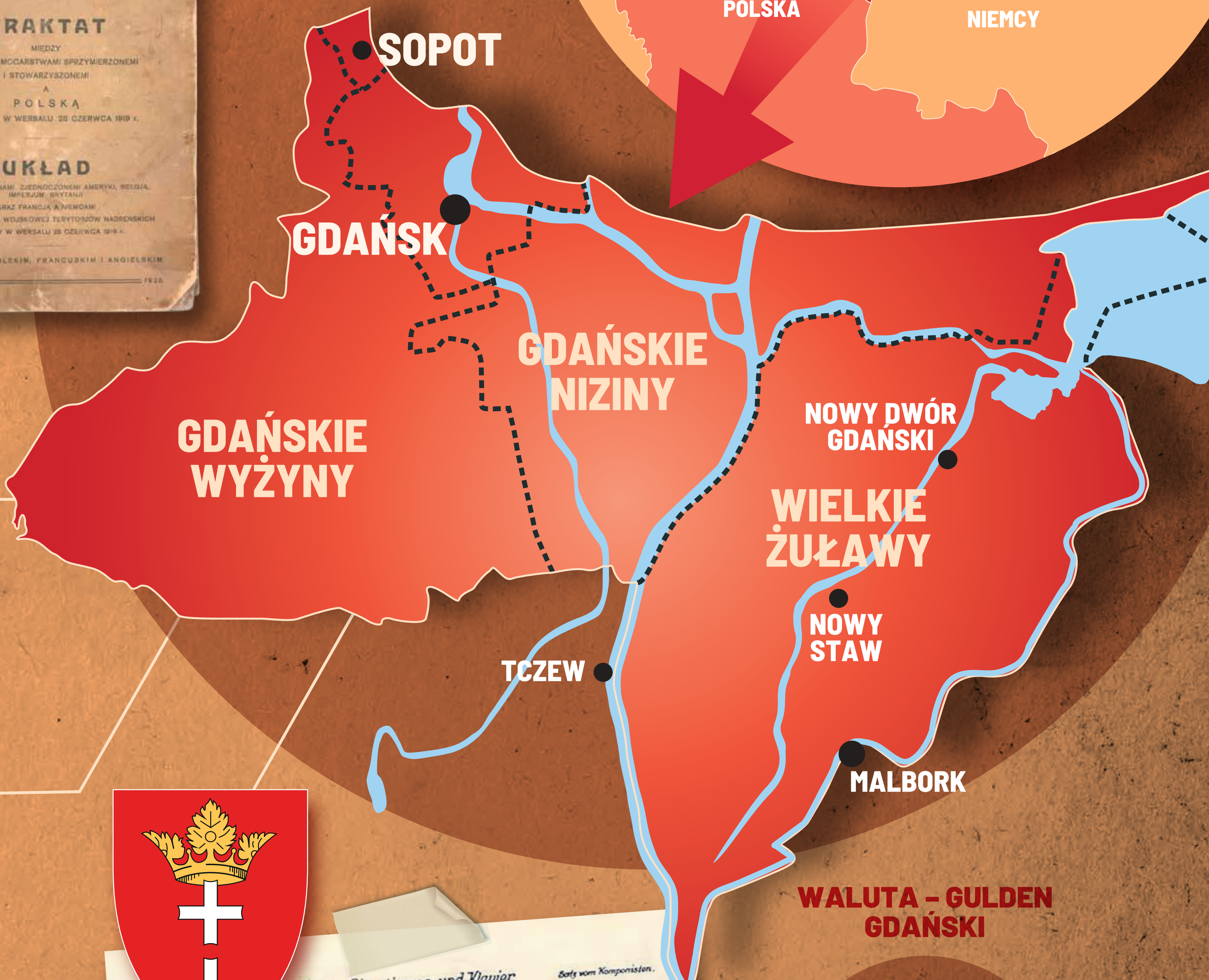
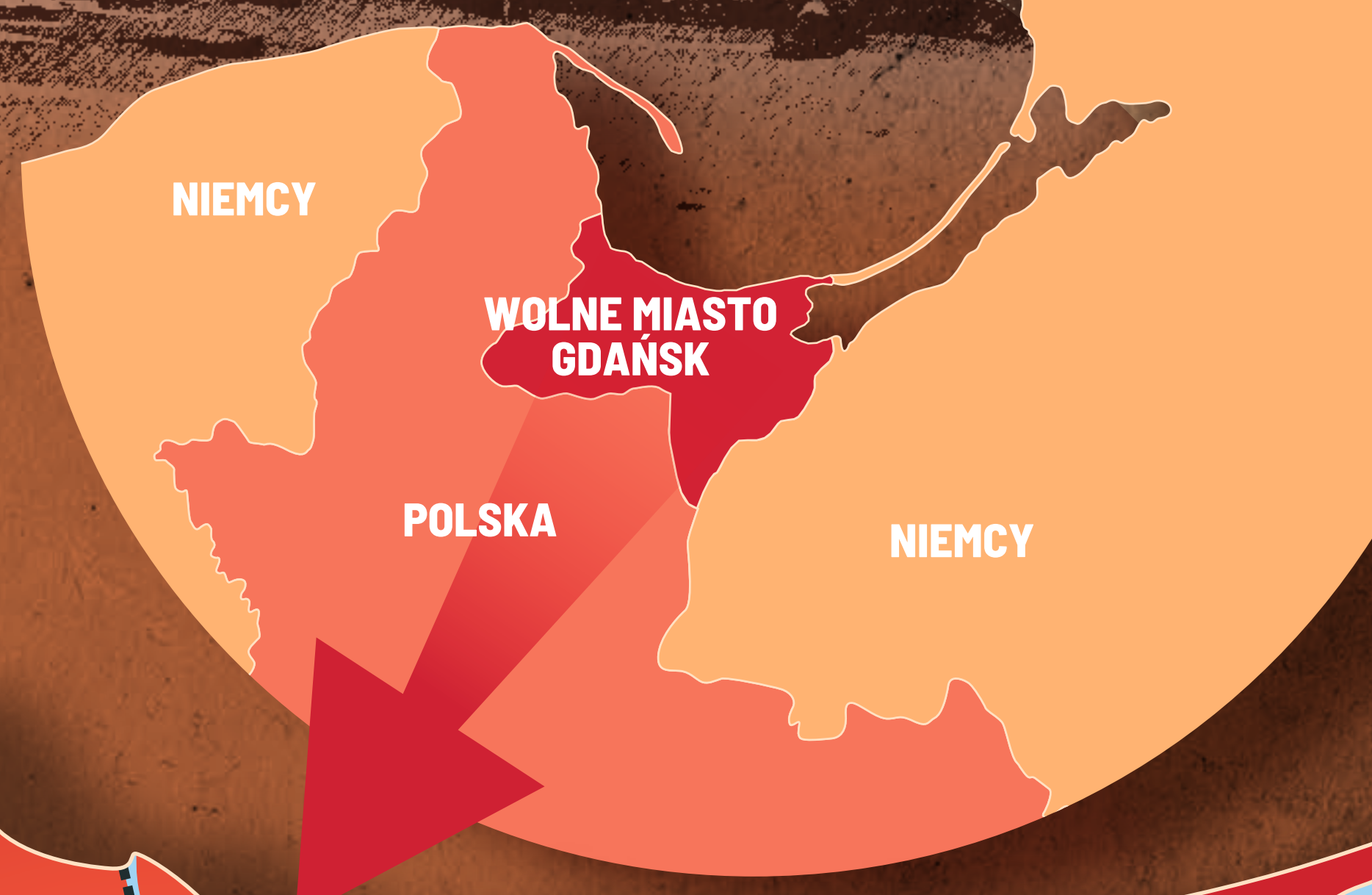

1920-1939 POLACY W WOLNYM MIEŚCIE GDAŃSKU

Przejście graniczne między
Polską a WMG w Kolibkach

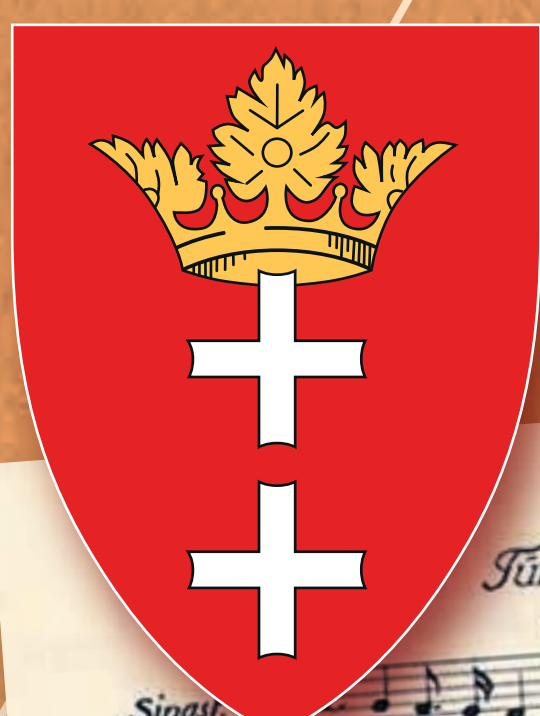
„
Główne Mocarstwa
sprzymierzone
i stowarzyszone zobowiązują
się utworzyć
z miasta Gdańska wraz
z terytorjum oznaczonym
w art. 100 wolne miasto.
Będzie ono oddane pod
ochronę Ligi Narodów.

TERYTORIUM
1952
km²

LICZBA
1920 r. MIESZKAŃCÓW 1939 r.
~350 tys. **~388** tys.

LUDNOŚĆ
1926 r. POLSKA WMG 1939 r.
~10 % **~20-35** tys.

WALUTA - GULDEN
GDAŃSKI

Własna waluta - gulden gdański -
ustanowiona w 1923 r.

WMG POSIADAŁO
WŁASNY HYMN,
GODŁO I FLAGĘ

1919 28.06. Podpisanie traktatu wersalskiego

1920 10.01. Wejście w życie postanowień traktatu wersalskiego

9.11. Podpisanie konwencji paryskiej, w której określano stosunki polityczne między Polską a Wolnym Miastem Gdańskim

15.11. Utworzenie Wolnego Miasta Gdańska

1920-1939
**POLACY
W WOLNYM
MIEŚCIE
GDAŃSKU**

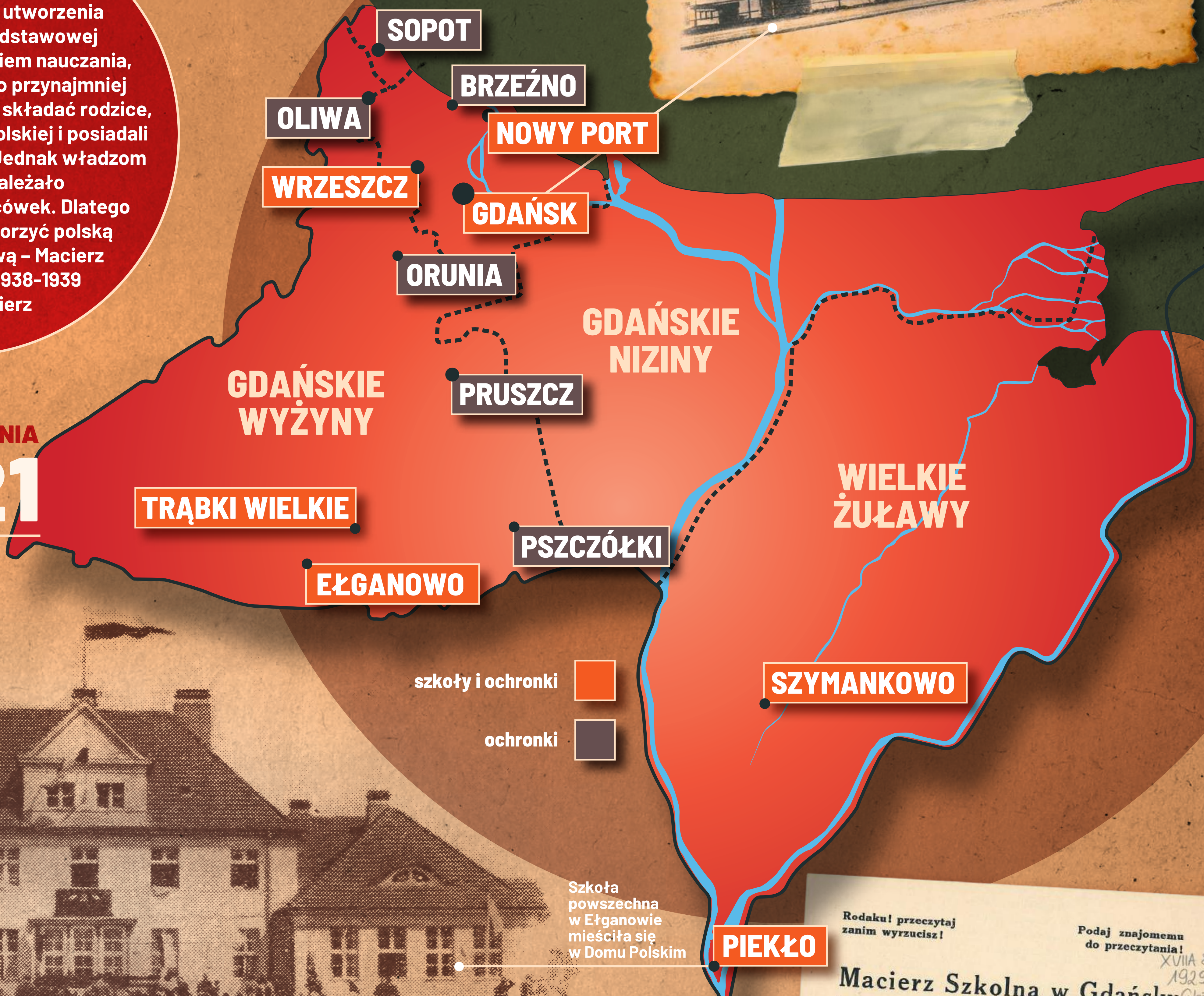
**Polskie
szkolnictwo**

Gimnazjum Polskie w Gdańsku

Władze WMG, zgodnie z umowami zawartymi z Polską, były zobowiązane do utworzenia publicznej szkoły podstawowej lub klasy z polskim językiem nauczania, jeśli chęć nauki wyraziło przynajmniej 40 uczniów. Wnioski mogli składać rodzice, którzy byli narodowości polskiej i posiadali obywatelstwo gdańskie. Jednak władzom niemieckim nie zależało na tworzeniu takich placówek. Dlatego też postanowiono utworzyć polską organizację oświatową – Macierz Szkolną (w latach 1938-1939 Gdańska Macierz Szkolna).

ROK
UTWORZENIA
1921

szkoły i ochronki
ochronki

Szkoła powszechna w Ełganowie mieściła się w Domu Polskim

Rodaku! przeczytaj zanim wyrzucisz!

Podaj znajomemu do przeczytania!

XVIII 8a
1929
Gdańsk

Macierz Szkolna w Gdańsku

jest towarzystwem stojącym poza wszelkimi stronnictwami politycznymi. Jedynym jej celem wytkniętym przez statut jest popieranie i piecza nad rozwojem polskiego szkolnictwa i polskiej oświaty na obszarze W. M. Gdańska.

40 000 Polaków zamieszkałych na terenie W. M. Gdańska potrzebuje poparcia społeczeństwa polskiego.

Z wydawnictwa M. S. w Gdańsku, S. I. pocztówek: „Pamiętki polskie w Gdańsku”:
„Studnia Neptuna przed Dworem Artusa z orłami polskimi.”

**SZKOŁY
POWSZECHNE
12**

**OCHRONKI
20**

Na terenie WMG polskie szkoły powszechne i ochronki były tworzone przez Gdańską Macierz Szkolną. Jednostki te spełniały nie tylko funkcję edukacyjną, lecz były także ośrodkami polskiej kultury.

Ulotka promująca działalność Macierzy Szkolnej w Gdańsku

1920-1939
POLACY
W WOLNYM
MIEŚCIE
GDAŃSKU

Gmina Polska, Związek Polaków

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Gdańsku

W życiu politycznym Polaków w WMG ogromne znaczenie odgrywali polscy posłowie do gdańskiego Volkstagu (Zgromadzenia Ludowego). Polacy mieli swoich przedstawicieli w każdej z sześciu kadencji Zgromadzenia, choć ich liczba malała: z 7 w latach 1920-1923 do 2 w latach 1930-1939. Wielu polskich posłów było także członkami Gminy Polskiej i Związku Polaków.

GMINA POLSKA

(założona 21 kwietnia 1921 r.)

~**5-7,5**
tys. członków

ZWIĄZEK POLAKÓW

(założony 13 czerwca 1933 r.)

~**5-8**
tys. członków

GMINA POLSKA ZWIĄZEK POLAKÓW

(połączenie 23 maja 1937 r.)

~**11**
tys. członków

Cele:

- zjednoczenie Polaków mieszkających w WMG
- współdziałanie w życiu politycznym WMG
- obrona praw polskich

Erazm CZARNECKI (1892-1949)

Pracował w Komisariacie Generalnym RP. Był m.in. współzałożycielem Gminy Polskiej, w której pełnił funkcję sekretarza i prezesa. Poseł IV i V kadencji.

Bronisław BUDZYŃSKI (1888-1951)

Prowadził w Gdańsku przedsiębiorstwo handlu zbożem, związany z Polską Centralą Rolną, prezes Gminy Polskiej Związku Polaków, poseł I, II i VI kadencji.

Zygmunt MOCZYŃSKI (1886-1960)

Stał na czele polskiego Zrzeszenia Pracy. Współorganizator Związku Strzeleckiego w Gdańsku, marszałek Rady Naczelnej Związku Polaków, poseł II, III i V kadencji.

POLSKA SZKOŁA ŚREDNIA (1934-1939)

OCHRONKA (1935-1939)

KONSERWATORIUM MUZYCZNE (1930-1939, w budynku byłej Dyrekcji PKP od 1934 r.)

Budynek Dyrekcji PKP w Gdańsku był siedzibą licznych polskich organizacji społecznych

KS „GEDANIA” (założony 1922 r., reaktywowany 1945 r.)

ZWIĄZEK BYŁYCH POWSTAŃCÓW I WOJAKÓW

NACZELNY INSPEKTORAT CEŁ (pod różnymi nazwami w latach 1922-1939, w budynku byłej Dyrekcji PKP od 1936 r.)

ZWIĄZEK POLAKÓW

POLSKIE FIRMY

CENTRALA TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZA

1920-1939
POLACY
W WOLNYM
MIEŚCIE
GDAŃSKU

Władze

Wizyta delegacji Senatu WMG u prezydenta Ignacego Mościckiego. Na jej czele stał Prezydent Senatu WMG Hermann Rauschnig, 1933 r.

Jednym z tematów poruszanych na konferencji pokojowej w Paryżu była kwestia statusu politycznego Gdańska. Ostatecznie ustalono, że Gdańsk stanie się wolnym miastem pod protektoratem Ligi Narodów, a Polska będzie uznawała jego odrębność.

Pieczęć Senatu Wolnego Miasta Gdańska

KONSTYTUCJA WMG

z 17 listopada 1920 r., ogłoszona 14 czerwca 1922 r.

SENAT

władza wykonawcza

- PREZYDENT
- ZASTĘPCA PREZYDENTA
- 20 SENATORÓW (od 1930 r. 10 senatorów)

VOLKSTAG

władza ustawodawcza (jednoizbowy parlament)

- ZGROMADZENIE LUDOWE
- 120 POSŁÓW (od 1930 r. 90 posłów)

SUWERENNOŚĆ WMG

była ograniczona na rzecz

Uprawnienia Polski w Wolnym Mieście Gdańsku zostały zawarte w traktacie wersalskim z 1919 r., a także w umowach podpisanych z przedstawicielami WMG. Była to m.in. konwencja paryska z listopada 1920 r. i umowa warszawska z października 1921 r.

LIGI NARODÓW

- ZADANIA:
- stanie na straży konstytucji WMG
 - arbiter w sporach między Polską a WMG

KOMISARZA GENERALNEGO RP

- ZADANIA:
- rokowania i umowy polsko-gdańskie
 - kontakt z Senatem WMG
 - sprawy zagraniczne WMG

RADY PORTU I DRÓG WODNYCH

- ZADANIA:
- niezależny od Polski
 - godzenie interesów polskich i gdańskich w porcie
 - administracja portu

1920-1939
POLACY
W WOLNYM
MIEŚCIE
GDAŃSKU

Komisarz Generalny Rzeczypospolitej Polskiej

Siedziba Komisariatu Generalnego Rzeczypospolitej
Polskiej w Wolnym Mieście Gdańsku

Przedstawicielem
polskim w Wolnym Mieście
Gdańsku był Komisarz
Generalny RP. Od 1924 r.
podlegał on Ministerstwu Spraw
Zagranicznych w Warszawie.
Jego głównym zadaniem było stanie
na straży postanowień zawartych
w traktacie wersalskim, a także
w innych umowach
podpisanych
z WMG.

UPRAWNIENIA POLSKI W WMG

GOSPODARCZE

włączenie WMG
do polskiej strefy
celnej

udział w eksploatacji
portu i dróg wodnych
w WMG

nadzór i zarząd koleją
w granicach WMG
(poza terenami
portowymi)

służba pocztowa,
telegraficzna i telefoniczna
połączona bezpośrednio
z Polską

POLITYCZNE

opieka na obywatelami
polskimi

reprezentowanie WMG
na arenie międzynarodowej

pośredniczenie
w kontaktach z Warszawą

opieka nad obywatelami
gdańskimi zagranicą

WOJSKOWE

mandat obronny WMG

posiadanie własnej wojskowej
składnicy tranzytowej

port gdański jako port
d'attache dla polskiej
Marynarki Wojennej

KOMISARZE GENERALNI RP W WMG

**Maciej
BIESIADECKI**

08.02.1920
01.10.1921

**Kajetan
DZIERZYKRAJ-
MORAWSKI**

01.10.1924
28.02.1924
PEŁNIĄCY OBOWIĄZKI

**Kazimierz
PAPÉE**

15.03.1932
30.12.1936

**Leon
PLUCIŃSKI**

05.08.1921
01.10.1923

**Henryk
STRASBURGER**

28.02.1924
01.05.1932

**Marian
CHODACKI**

30.12.1936
01.09.1939

1920-1939
POLACY
W WOLNYM
MIEŚCIE
GDAŃSKU

KS „Gedania”

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Gdańsku

Na terenie WMG funkcjonowały liczne polskie organizacje i towarzystwa. Ich główną misją było budzenie świadomości narodowej. Ponadto do ich zadań należało m.in. niesienie pomocy materialnej, a także organizowanie odczytów, uroczystości patriotycznych, przedstawień czy zawodów sportowych.

KLUB SPORTOWY „GEDANIA”

KS „Gedania” był najliczniejszym, wielosekcyjnym, apolitycznym klubem sportowym na terenie WMG. Jego oficjalnym językiem był język polski. Przez krótki czas klub wydawał również własną gazetę „Sport”.

Członkowie sekcji motocyklowej KS „Gedania”

Harcerki zwiedzające Gdańsk

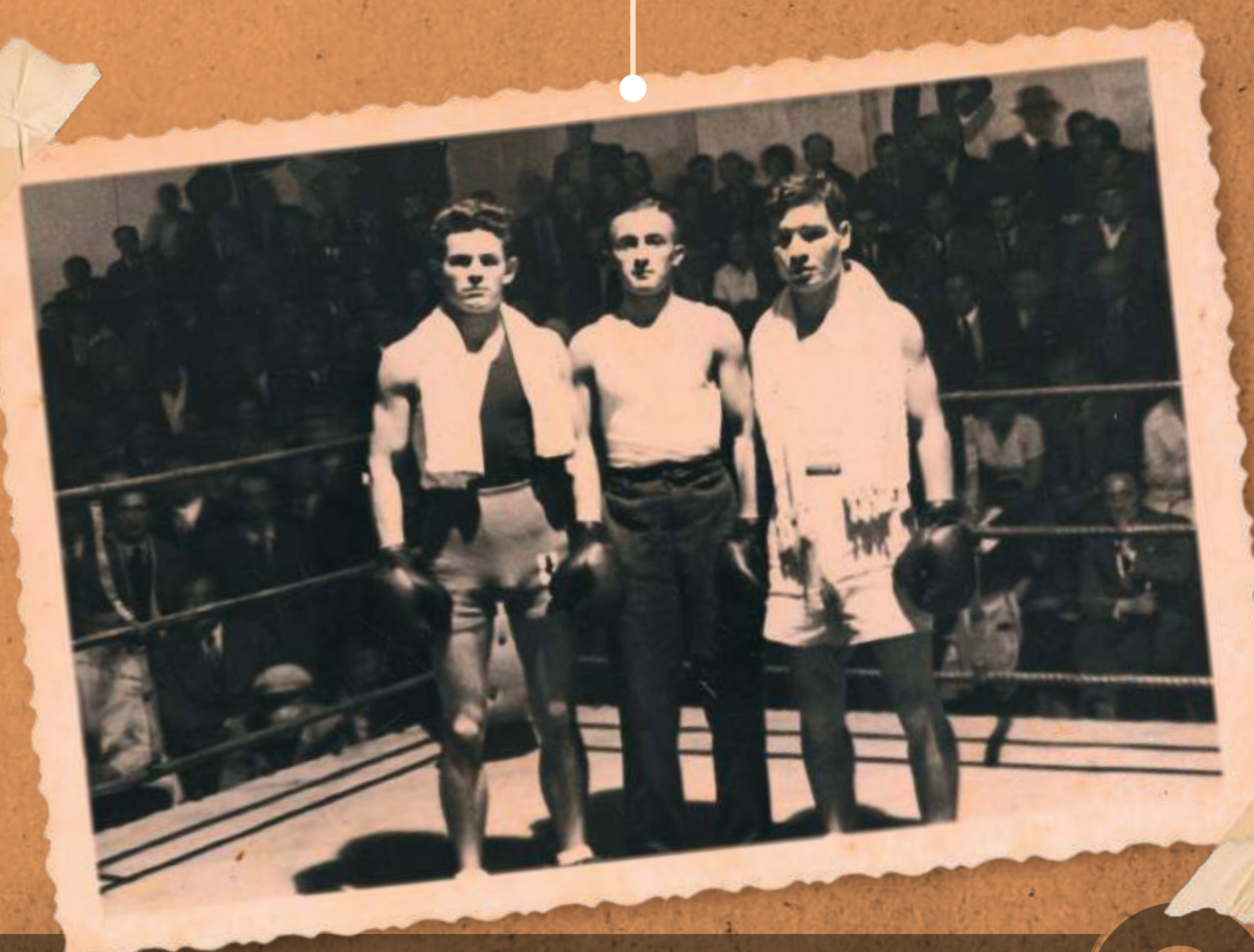

SEKCJE KS „GEDANIA”

- PIŁKA NOŻNA (od 1922 r.)
- LEKKOATLETYCZNA
- MOTOCYKLOWA
- BOKSERSKA (od 1928 r.)
- TENISA ZIEMNEGO (1926-1934)
- HOKEJ NA LODZIE (1930-1933)
- KOLARSKA
- TENISA STOŁOWEGO
- LEKKOATLETYCZNA SEKCJA PAŃ
- PIŁKI RĘCZNEJ MĘŻCZYZN I KOBIET
- STRZELECKA

Liczne polskie kluby sportowe na terenie WMG zrzeszały w swoich szeregach pasjonatów sportów wodnych. Z kolei polska młodzież mogła odnaleźć się w strukturach Związku Harcerstwa Polskiego.

Mecz bokserski Lwów – Klub Sportowy „Gedania”

KS „GEDANIA”
(1929 r.)

362
osoby

**1920-1939
POLACY
W WOLNYM
MIEŚCIE
GDAŃSKU**

Gospodarka

Na terenie WMG funkcjonowały liczne większe i mniejsze polskie przedsiębiorstwa. Stanowiły one miejsca pracy dla lokalnej polskiej społeczności. Ich właściciele mogli szukać pomocy finansowej w bankach polskich.

Polskie warsztaty obuwia
Walenty Samulewski
Wrzeszcz
Marienstrasse 15 — Bärenweg 1
Przyjmuje obstalunki na obuwiu według miary i wykonuje wszelkie reparacje. Ceny niskie. Wykonanie na wysokim poziomie. Swoją do swego!

Na rok szkolny
poleca podręczniki szkolne dla Gimnazjum, Handlowej Szkoły, oraz Szkół Ludowych, również przybory szkolne i artykuły biurowe po najprzystępniejszych cenach. Przyjmują zamówienia na czasopisma wszelkiego rodzaju. Proszę Szanownych Rodaków o poparcie.
Marja Obstówna
Tel. 245 03 Lavendelgasse 2-3 Tel. 245 03

R. Czarliński nast.
A. J. Pilarczyk
Polska Księgarnia i Skład Papieru
Telefon 229 76 **Gdańsk** Töpfergasse 30
Książki — Papier — Przybory szkolne — Dewocjonalja
Dostawy biurowe

Konfekcja męska
Artykuły męskie
Ubrania zawodowe
Spodnie
kupuje się dobrze i tanio we firmie
J. Czerninski
Gdańsk, Altstädter Graben 96/97
Zur billigen Ecke

Dom Bankowy
BORIS SOKOŁOWER
Gdańsk, Langer Markt 35
załatwia wszelkie
transakcje bankowe
Kupno i sprzedaż akcji według kursu giełdy warszawskiej
Adr. telegr.: „**INTERNA**” — — Telefon 26530 i 26820
P. K. O.: 191 275 — — — Żyro: Polska Kasa Rządowa

Zgodnie z ustaleniami traktatu wersalskiego Polacy na terenie WMG w ramach swoich uprawnień gospodarczych m.in. sprawowali zarząd nad koleją i mogli posiadać własną służbę pocztowo-telegraficzną.

WMG zostało włączone do polskiego obszaru celnego, a Polska zyskała prawo do korzystania z portu w ramach importu i eksportu towarów. Powołano do życia organ formalnie niezależny - Radę Portu i Dróg Wodnych w Gdańsku

**POLSKIE KOLEJE
PAŃSTWOWE NA OBSZARZE
WMG ZATRUDNIŁY
NAJWIĘKSZĄ LICZBĘ
POLAKÓW**

1932 r.

**~2600
osób**

**POCZTA POLSKA W GDAŃSKU
ZATRUDNIŁA**

**140
pracowników**

Walka o prawa pracownicze oraz sprawiedliwe wynagrodzenie, poprawa przepisów ochronnych, podnoszenie kwalifikacji robotników. Były to jedne z wielu celów, które przyświecały związkom zawodowym działającym na terenie WMG.

**ZJEDNOCZENIE
ZAWODOWE POLSKIE**

1920-1937

**~3,5
tys. członków**

**POLSKIE
ZRZESZENIE PRACY**

1934-1937

**~2,5
tys. członków**

**ZJEDNOCZENIE
ZAWODOWE POLSKIE
ZRZESZENIE PRACY
(1937-1939)**

Polska Żegluga Rzeczna „VISTULA” Sp. z o.o.
Gdańsk Warszawa Gdynia
An der neuen Mottlau 1 Mazowiecka 12 Nabrzeże Wilsonowskie
Regularna, pośpieszna komunikacja codzienna towarowo-pasażerska na rzece Wiśle:
Warszawa—Gdańsk—Gdynia
Warszawa—Puławy—Sandomierz
Przewóz towarów i pasażerów do 50% taniej, niż koleją
Czas trwania przejazdu Warszawa—Gdańsk—Gdynia 1 1/2 dnia
Dla ładunków masowych i wycieczek zbiorowych daleko idące zniżki
Gdańsk, tel. 234 63, 234 94, 234 79 Gdynia, tel. 1085, 1084

STRAŻ GDAŃSKA GOSPODARCZA
Stały dodatek pod współredakcją Polskiego Zrzeszenia Pracy
Rok I. **Gdańsk, sobota, dnia 1 września 1934 r.** Nr. 4

Owocna działalność P. Z. P.
Z przemówienia przewodniczącego Drązkowskiego w Sopotach.
Pozytywna praca zaznacza się ku pożytkowi interesów zawodowych członków od dłuższego czasu już we wszystkich jednostkach administracyjnych i w centralnym kierownictwie Polskiego Zrzeszenia Pracy. Tempo rozwoju P. Z. P. jest ostatnio przyspieszone, a zaufanie członków do opieki organizacji oraz jej władz powszechnie wzrasta.
Na pomyślny ten rozwój oraz skuteczną i owocną dla członków działalność P. Z. P. rzucają pewne światła ciekawe wywody ob. przewodniczącego Drązkowskiego na miesięcznym zebraniu oddziału sopockiego. Wyjmujemy z nich następujące szczegóły:
Polskie Zrzeszenie Pracy...

Interesuje w łączności z tem powszechnie sprawa sądów pracy. Stworzyliśmy dwa biura porad prawnych — dla pracodawców i pracobiorców. Pełnomocnicy P. Z. P. do sądów pracy są już wyznaczeni. Kierownikami obu biur porad prawnych zostali mianowani: dla pracobiorców ob. Wł. Ruskowski, dla pracodawców ob. dr. Kręcki.
Pozatem dużo zainteresowania z natury rzeczy wzbudzały w szeregach P. Z. P. sprawy kolejarzy, których mamy tak ogromną moc w organizacji. P. Z. P. przeprowadziło już w interesach zawodowych swych członków-kolejowców cały szereg interwencji, które dzięki uprzejmości władz kolejowych odniosły pełne powodzenie. W sprawie etatów pracowników — średniego wykształceniem naszych członków...
Nawet...

Kronika gospodarcza
Znaczne ożywienie ruchu w porcie gdańskim w lipcu i sierpniu. W miesiącu lipcu b. r. ogólny ruch towarowy w porcie gdańskim wynosił 509.002 ton. Z tego przywieziono 61.550 ton, wywieziono zaś 447.452 ton. W tym samym miesiącu r. ub. przywóz wynosił 33.817 ton, był więc mniejszy o 22.733 ton, wywóz zaś wynosił w ub. r. 370.952 ton, czyli o 76.500 ton mniej niż w roku bieżącym.
Ogółem obrót towarowy w porcie gdańskim w ub. miesiącu większy od obrotu w tym samym miesiącu poprzednim. W sierpniu zaznaczył się w porcie gdańskim ruchem okrętowym. Wzmógł się przywóz rudy i fosfatów. Natomiast eksportem wielkich ładunków zboża na przeważnie do portów duńskich. W okresie wywóz węgla.
Gdańska Izba Kultury.
W sprawie... przez senat W. M. Gdańska rozstrzygnięta... w tym samym miesiącu... w Gdańsku (Kulturkammer) w Gdańsku otrzymał od senatu W. M. Gdańska... do czasu zakończenia specjalnych polscy obywatele i inne osoby mają obowiązek przystępowania do Izby Kultury.

**Bilisy
kolejowe
okrętowe
lotnicze**
po cenie urzędowej
w Biurze Podróży **ORBIS**
Marek Zabochowski
Gdańsk, Stodtstrasse 7
Telefon 26275

1920-1939
POLACY
W WOLNYM
MIEŚCIE
GDAŃSKU

Życie religijne

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Gdańsku

30
grudnia
1925

POWOŁANIE
DO ŻYCIA
DIECEZJI
GDAŃSKIEJ

bp. Rygi, Edward
hrabia O'ROURKE

- administrator apostolski dla WMG
- od 1926 r. biskup diecezji gdańskiej

Katedra Trójcy Świętej
w Gdańsku-Oliwie, siedziba
biskupa gdańskiego

Położone na terenie WMG polskie kościoły i kaplice były centrami polskości. Księża pełniący w nich posługę zajmowali się nie tylko odprawianiem nabożeństw, lecz także angażowali się w wychowanie patriotyczne.

TOWARZYSTWA BUDOWY KOŚCIOŁÓW POLSKICH W WMG

kaplica
pw. Matki Boskiej
Częstochowskiej
w Nowym Porcie
- poświęcenie
1932 r.

kościół
pw. Chrystusa Króla
w Gdańsku
- poświęcenie
1932 r.

kościół
pw. św. Stanisława
we Wrzeszczu
(przebudowana
ujeżdźalnia)
- poświęcenie 1925 r.

WYBRANI POLSCY DUCHOWNI DZIAŁAJĄCY NA TERENIE WMG

ks. Bronisław
KOMOROWSKI

- proboszcz parafii pw. św. Stanisława we Wrzeszczu
- wiceprezes Gminy Polskiej
- poseł do Volkstagu
- rozstrzelany przez Niemców 22 marca 1940 r. w Stutthofie

ks. Marian
GÓRCKI

- rektor polskiej kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej w Nowym Porcie
- prefekt Gminy Polskiej i Gimnazjum Polskiego
- kapelan pomocniczy Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte
- rozstrzelany przez Niemców 22 marca 1940 r. w pobliżu Stutthofu

Oprócz kościołów we Wrzeszczu i na Siedlcach funkcjonowały również kaplice w Nowym Porcie, Sopocie, a nawet w budynku kasyna podoficerskiego na Westerplatte. Organizowano ponadto punkty duszpasterskie przy kościołach niemieckich, gdzie odprawiano nabożeństwa dla ludności polskiej.

ks. Franciszek
ROGACZEWSKI

- proboszcz parafii pw. Chrystusa Króla w Gdańsku
- działacz licznych organizacji polskich
- wiceprezes Gdańskiej Macierzy Szkolnej
- rozstrzelany przez Niemców 11 stycznia 1940 r. w pobliżu Stutthofu

ks. Władysław
SZYMAŃSKI

- katecheta w Polskich Szkołach Handlowych w Gdańsku
- zajmował się rozwojem duszpasterstwa wśród Polaków w Sopocie
- rozstrzelany przez Niemców 11 stycznia 1940 r. w pobliżu Stutthofu

Na terenie WMG funkcjonowały polskie siostry zakonne – dominikanki. Pracowały one w polskich ochronkach, a także prowadziły zajęcia dla polskich dziewcząt, m.in. w szwalniach.

Ochronka dla dzieci kaszubskich w Oliwie, 1923 r.

1920-1939
**POLACY
W WOLNYM
MIEŚCIE
GDAŃSKU**

Represje

Manifestacja antyniemiecka
w Gdyni w związku z antypolskimi
wydarzeniami w WMG

ODPOWIEDZMY
NA TERROR I ŁAMANIE
PRAW POLSKI
W GDAŃSKU

POLSKA I DIEŚĆ
PRACOWNICY BUDOWY
HALI TARGOWEJ

NA PRZEMOC
STRAZY PRAW POLSKI W GDAŃSKU
STOI POLSKA CAŁA

PRECI!
Z HAKATA
NIEMIECKA
W GDAŃSKU

OBYWATELE!

W ostatnich dniach wydał Prezydent Wolnego miasta Gdańska p. Greiser cały szereg zarządzeń, które widocznie zmierzają do tego, by obecny stan prawny Gdańska jednostronnie zmienić z naruszeniem praw Rzeczypospolitej Polskiej.
Powyższe zarządzenia muszą zaniepokoić każdego Obywatela Polskiego, który świadom jest znaczenia ujścia Wisły dla całości naszego Państwa.
Wypadki gdańskie oraz łączące się z nimi pogłoski wymagają bezwzględnej znajomości całego Społeczeństwa.
Miasto nasze łączy się z całą Polską w wyrażeniu swych uczuć i myśli w powyższej sprawie i razem z całym krajem pragnie zabrać stanowczy głos i zastrzec się stanowczo przeciw jakimkolwiek uszczupleniu naszych praw do Gdańska.

W tym celu zbierze się całe Obywatelstwo
w niedzielę dnia 26. lipca 1936 r. o godzinie 11. przed-
południem na Rynku (strona wschodnia) na

WIEC
MANIFESTACYJNY,

NA KTÓRYM PO ODPowiednich PRZEŃOWIENIACH, POWIĘTĘ ZOSTANA REZOLUCJE.
Po wiecu udadzą się wszyscy obecni oraz Stowarzyszenia i Organizacje ze swymi sztan-
dami - pod gmach Starostwa, by Reprezentantowi Rządu wręczyć powzięte rezolucje, jako
objaw woli tutejszego Społeczeństwa.
W Brokrobie, dnia 22. lipca 1936 r.

ZA KOMITET OBYWATELSKI:
RAJMUND JAROSZ
Prezydent miasta.

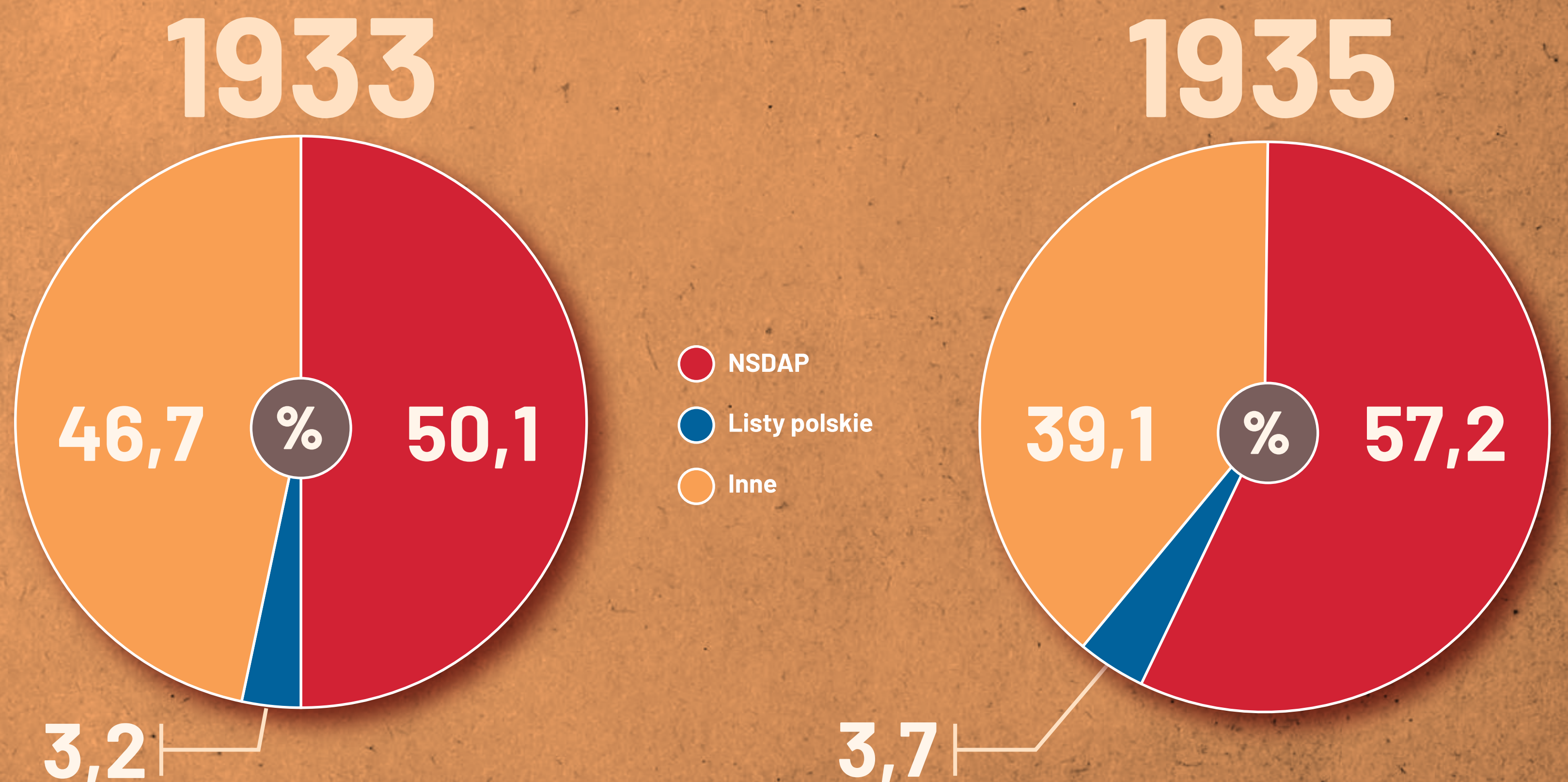
**RAUS MIT
DEN POLACKEN**

Na terenie WMG stosunki między ludnością polską a niemiecką były napięte. Eskalacja akcji antypolskich nastąpiła po 1933 r., kiedy do władzy w Gdańsku doszło NSDAP.

AKCJE ANTYPOLSKIE

- zamalowywanie polskich skrzynek pocztowych
- napady i pobicia
- demolowanie polskich sklepów i restauracji
- ograniczanie prawa wykonywania zawodu polskim lekarzom i adwokatom
- nieuznawanie polskich świadectw
- dyskryminowanie polskich studentów na Politechnice Gdańskiej
- utrudnianie organizowania uroczystości patriotycznych i religijnych
- niszczenie polskich symboli narodowych

LICZBA ODDANYCH GŁOSÓW W WYBORACH DO GDAŃSKIEGO VOLKSTAGU

1920-1939
**POLACY
W WOLNYM
MIEŚCIE
GDAŃSKU**

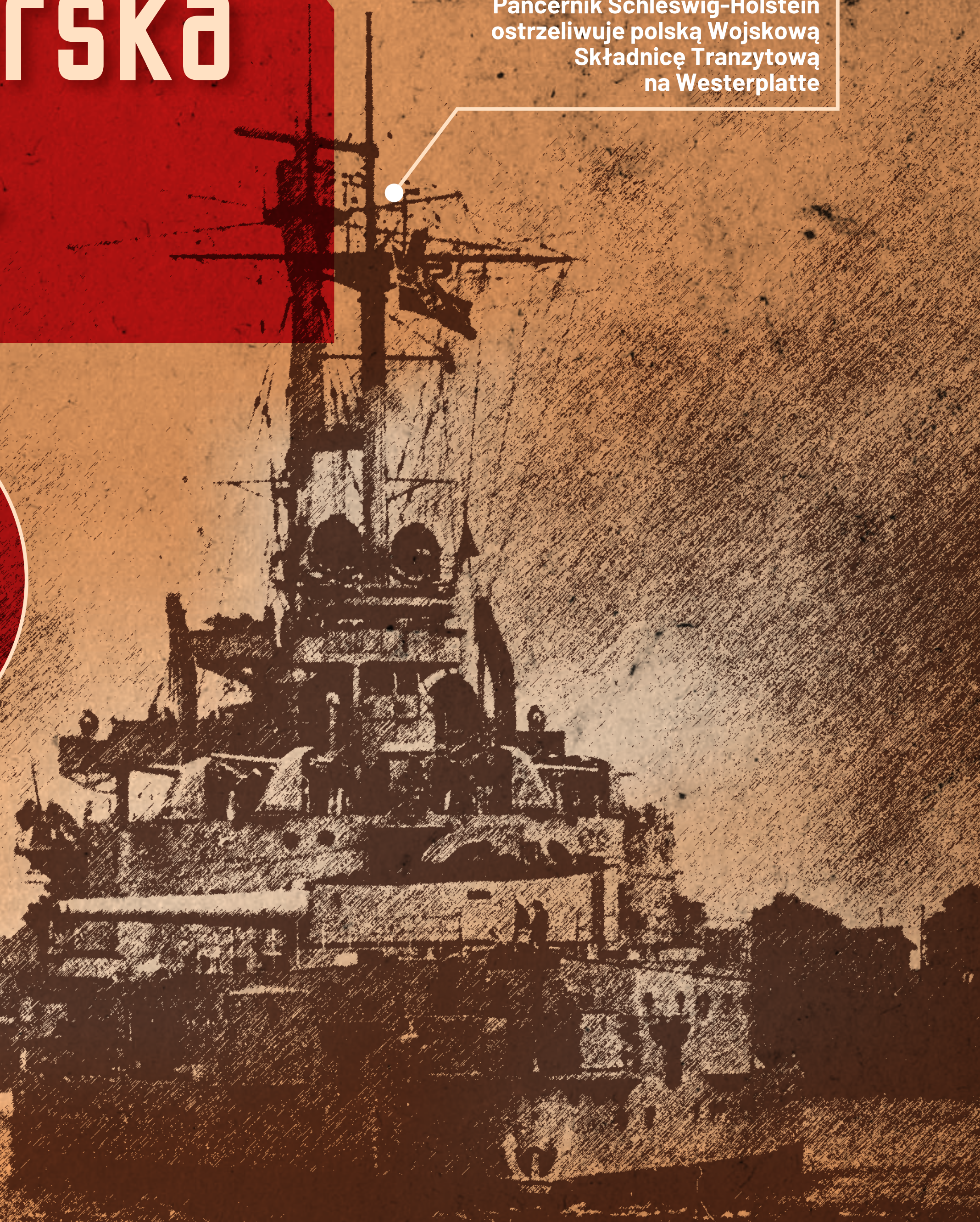
**Krwawa pomorska
jesień 1939 r.**

Pancernik Schleswig-Holstein
ostrzeliwuje polską Wojskową
Składnicę Tranzytową
na Westerplatte

**JAN
OŹDŻYŃSKI**

Komendant Hufca w WMG.
Najprawdopodobniej pierwsza
polska ofiara II wojny
światowej w Gdańsku poza
półwyspem Westerplatte. Został
zamordowany w budynku byłej
Dyrekcji PKP.

Do pierwszych
aresztowań
Polaków na terenie
WMG doszło już latem
1939 r. Masowa akcja
rozpoczęła się
1 września.

**KOGO
ARESztOWANO?**
Polscy działacze
społeczno-polityczni,
w tym duchowni,
nauczyciele, urzędnicy,
inspektorzy celni,
kolejarze,
pocztowcy.

**ILE OSÓB
ARESztOWANO?**
~45
tys.

**GDZIE ICH
PRZETRZY-
MYWANO?**
Victoriaschule; obozy w:
Nowym Porcie, Granicznej
Wsi, Stutthofie; więzienie
przy ulicy Kurkowej;
fortyfikacje na Biskupiej
Górze; Prezydium
Policji.

Aresztowani Polacy w Nowym Porcie

1933 Wygrana NSDAP w wyborach do Volkstagu WMG 28.05.

1939 Bezprawna inkorporacja WMG do Niemiec 1.09.

Pierwszy transport do obozu Stutthof 2.09.

Egzekucja obrońców Poczty Polskiej 5.10.

1940 Pierwsza masowa egzekucja 22 polskich działaczy w pobliżu obozu Stutthof 11.09.

Stracenie 67 działaczy polskich z terenów WMG i Pomorza w pobliżu obozu Stutthof 22.03.